

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهلیجان

موضوع مقاله : نقش بازار و بازارچه های سنتی تبریز در ماندگاری ذهنی فضا .

جعفر رحیم نژاد .

دانشجوی کارشناسی ارشد ، گروه معماری ، واحد لاهیجان

دانشگاه آزاد اسلامی ، لاهیجان ، ایران

چکیده :

بازارها و بازارچه ها یکی از جاذبه های گردشگری ، توریستی و حتی تجاری و منبع درآمد هر شهر یا استان ها می باشند بازارها و بازارچه ها بیانگر رسم و رسوم ، نوع اقلیم و صنایع دستی آن منطقه می باشد حتی نوع معماری منطقه در این بازارها ، طراحی و اجرا می شود . بازار تبریز یکی از مهم ترین بازارهای سرپوشیده کشور می باشد . این بازار نه تنها یکی از مهم ترین بازار های مهم کشور به شمار می رود ، بلکه یکی از بزرگ ترین بازار های سرپوشیده و آجری جهان می باشد .
مجموعه بازار تبریز 20 راسته و بازار ، 35 سرا ، 25 تیمچه ، 11 دالان و حدود 5500 مغازه و 40 نوع صنف دارد .

بازار فعلی تبریز مربوط به اواخر دوره زندیه و عصر قاجار می باشد ، این بازار در هسته میانی شهر تبریز قرار دارد و از سمت شرق به عالی قاپو (مجموعه کاخ های ولی عهد نشین) و از سمت غرب به مسجد جامع و از قسمت شمال بخش هایی از رودخانه مهران رود را در برمی گیرد که این دو بخش به وسیله پل های چوبی به هم متصل می شوند .

این بازار حدود سه صده پیش و پس از وقوع زلزله تاریخی تبریز در سال 1193 ه.ق توسط نجفقلی خان دنبلی حاکم وقت تبریز باز سازی شده است .

بازار کنونی تبریز مربوط به اواخر زندیه یعنی بعد از زلزله که در سال 1193 ه.ق روی داد ، و در عصر قاجاری باشد ، در زمان عباس میرزا که تبریز ولیعهد نشین دارالسلطنه گردید .

سراها و تیمچه ها و بازارهای عالی تازه ای احداث شد .

این مجموعه با نام مجموعه بازارهای تبریز در تاریخ 25 شهریور 1354 با شماره ثبت 1097 به عنوان یکی از میراث جهانی ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است .

مقدمه :

بازار بزرگ تبریز با بناهای آجری و سنتی خود یکی از بزرگ ترین بازارهای سرپوشیده در جهان به شمار می رود ، شهر تبریز از گذشته محل تبادلات فرهنگی و تجاری بوده و یکی از مهم ترین مراکز تجاری در جاده ابریشم محسوب می شود .

بازار تبریز شامل مجموعه ای از ساختارهای به هم پیوسته ، سرپوشیده ، ساختمان های آجری و فضاهای محصور برای عملکرد های مختلف است .

بازار تبریز به دلیل قرار گرفتن بر سر چهار راه جاده ابریشم و گذر روزانه هزاران کاروان از کشورهای مختلف آسیایی ، آفریقایی و اروپایی از آن عبور می کنند .

این شهر و بازار ، از رونق بسیار خوبی برخوردار بوده است .

بسیاری از گردشگران و جهانگردان نظیر : ابن بطوطه ، مارکوپولو ، جاکسن ، اولیای چلبی ، یاقوت حموی ، کاسپار دروویل ، الکسیس سوکتیکف ، ژان شاردن ، اوژن فلاندن ، جان کارت رایت ، جملی کاردی ، کلاویخو ، ابرت گرنٹ واتسن ، حمدالله مستوفی و مقدسیو ، از رونق و شکوه بازار تبریز تمجید کرده اند .

تبریز پس از صده سیزدهم ، پایگاه اصلی تجارت اروپا با مناطق شمالی کشور به شمار می رفت .

این شهر در سال 1256 خورشیدی ، 25 تا 33 % از کل مراودات تجاری کشور را عهده دار بود . در سال

1258 خورشیدی ، تبریز مرکز اصلی تجارت ایران با آسیای میانه شناخته شد .

کلید واژه :